

Brüssel, 26. november 2018
(OR. en)

14443/18

ECOFIN 1073
UEM 356
SOC 717
EMPL 537
COMPET 790
ENV 778
EDUC 432
RECH 496
ENER 390
JAI 1158

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	21. november 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 770 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS 2019. aasta majanduskasvu analüüs: üleilmse ebakindluse tingimustes on vaja tugevamat Euroopat

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 770 final.

Lisatud: COM(2018) 770 final

Brüssel, 21.11.2018
COM(2018) 770 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE,
REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA INVESTEERIMISPANGALE**

**2019. aasta majanduskasvu analüüs:
üleilmse ebakindluse tingimustes on vaja tugevamat Euroopat**

SISSEJUHATUS

2019. aastal peaks Euroopas jätkuma majanduskasv, mis tagab töö rekordilisele hulgale inimestele ning päästab vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest miljonid. Struktuurireformid, investeringud ja liikmesriikide rakendatud vastutustundlik eelarvepoliitika kombineerituna otsustava tegutsemisega (sealhulgas Euroopa investeerimiskava) Euroopa tasandil on aidanud Euroopas taastada stabiilsuse ja tagada suurema heaolu. Tööhõives osalevate inimeste koguarv on rekordilisel tasemel, ulatudes 239 miljonini, ja tööpuudus on vähenenud kriisieelsele tasemele ning vaesusest või sotsiaalsest tõrjutusest on viimastel aastatel pääsenud üle 10 miljoni inimese¹.

Euroopa majandus on kasvamas juba kuuendat aastat järjest. Euroola kasvumäärade erinevused on väikseimad majandus- ja rahaliidu ajaloos. Reaalne lähenemine on suurenenud: nendes liikmesriikides, kus SKP elaniku kohta on väiksem, on kasvumäär olnud kõrgem. Tänu püsivale majanduskasvule ja madalatele intressimääradele on pidevalt vähenenud riikide valitsemissektori eelarvepuudujääk, mis on enamikel juhtudel taas kriisieelsel tasemel. Kriisi ajal tekkinud investeerimispuudujääk on peaaegu kõrvaldatud. Pärast mitut rasket aastat lõppes Kreekas edukalt finantsabiprogramm ning riigi koht euroalas ja Euroopa Liidus on tagatud.

Majanduskasvust ei saa võrdselt kasu kõik inimesed ja riigid ning seda ohustavad üleilmne ebastabiilsus ja väljakutsed keskpikas ja pikas perspektiivis. Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu alustalad on paigas. Majanduskasv peaks hinnangute kohaselt siiski aeglustuma ja seda ohustavad olulised langusriskid. Rahastamistingimused toetavad endiselt majanduskasvu, kuid olukord eeldatavasti pingestub, kui kasv jätkub, inflatsioon suureneb ja rahapoliitika normaliseerub järk-järgult. Mure riigi rahanduse jätkusuutlikkuse pärast nendes riikides, kus on kõrge võlatase, võib suurendada rahastamiskulusid kõigis majandusharudes, kaasa arvatud pangandussektoris. Osas liikmesriikides on tööpuuduse määr endiselt kõrge ja kodumajapidamiste sissetulekud jäävad allapoole kriisieelset taset. Teistes liikmesriikides on probleemiks vaegtööhõive või oskustööliste nappus. Tootlikkuse kasv on tagasihoidlik ja digitaaltehnoloogia levik aeglane. Pikaajalised probleemid, nagu elanikkonna vananemine, digitaliseerimine ja selle mõju tööle, kliimamuutused ja loodusvarade mittesäästlik kasutamine, on teravalt päevakorral. Riskiteguriteks on ka rahapoliitika kiirem karmistamine Ameerika Ühendriikides ja selle võimalikud tagajärjed finantsstabiilsusele arenevatel turgudel; püsivad geopoliitilised pinged, mis mõjutavad üleilmset kaubandust, ning püsiv ebakindlus selles, milliseks kujunevad liidu tulevased suhted Ühendkuningriigiga.

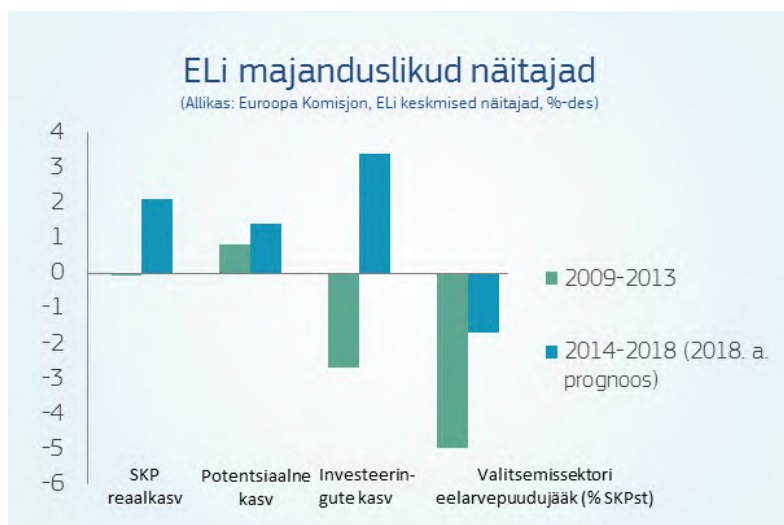
Suurenevad probleemid ja üleilmne ebakindlus tulevad meile meelde, et praegune majandusolukord pakub meile võimaluse, mida ei tohi käest lasta. Uued reformid, hästi suunatud investeringud ja võlataseme alandamine kooskõlas ühiste Euroopa eelarveeeskirjadega on olulised, et muuta liit ja liikmesriigid tugevamaks, kaasavamaks ja vastupidavamaks. Majandus- ja eelarvepoliitika peavad toetama makromajanduslikku stabiilsust, võitlema kõrge võlatasemega ja looma puhvreid väliste või koduriigi šokkide

¹ Iga-aastasele majanduskasvu analüüsile lisatud 2019. aasta ühises tööhõivearuande eelnõus esitatakse põhjalik ülevaade viimastest arengusuundadest tööhõive ja sotsiaalvaldkonnas ELis.

vastu, et vähendada nende mõju tööhõivele ja sotsiaalseid tagajärgi. Investeeringud ja struktuurireformid peavad olema veelgi enam suunatud potentsiaalse majanduskasvu edendamisele.

Vastupanuvõimeline ja kaasav majandus võimaldab liidul kasutada oma tugevusi üleilmselt ning propageerida mitmepoolsusest ja majanduslikust integratsioonist saadud kasu. Euro on stabiilsust lisav tegur ja kaitsekilp maailmamajanduse väljavaateid ohustavate riskide vastu, kuid tema arhitektuuri tuleb veelgi tugevdada. Täielikult integreeritud ja hästi toimiv ühtne turg aitab kaitsta Euroopat tulevaste šokkide ja kriiside eest ning tõeline kapitaliturgude liit tagab täiendava rahastamise Euroopa majanduskasvu toetuseks. Liidule tuleb ruttu koostada pikaajaline eelarve, mis kajastab innovatsiooni, majanduskeskkonna ja geopoliitika kiiret arengut: see on oluline ka selleks, et toetada struktuurimuudatusi ning muuta Euroopa tugevamaks ja suurendada ühtekuuluvust nii kodus kui ka välismaal kasvava ebakindluse tingimustes. Selleks et tugevdada liidu sotsiaalset mõõdet ja edendada paremate elu- ja töötingimuste loomist, tuleb tegelikkuses rakendada Euroopa sotsiaaloiguste samba põhimõtted nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil.

1. NELI AASTAT HILJEM: MAJANDUSKASV, TÖÖKOHAD JA INVESTEERINGUD ON KINDLUSTATUD

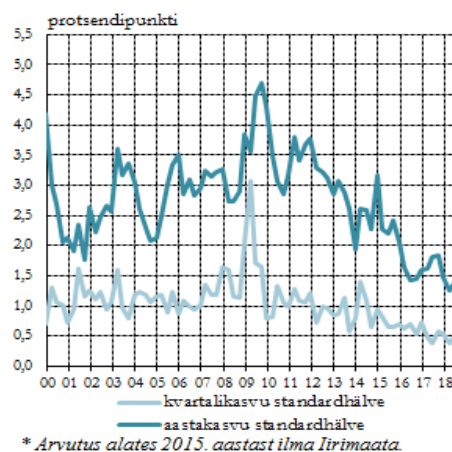

2014. aastal oli Euroopa just väljumas viimaste aastakümnete suurimast finants- ja majanduskriisist. Reaalmajanduse toodang oli vaevalt taas jõudmas kriisieelsele tasemele ning tootlikkust ja konkurentsivõimet pärssis pikk periood, mil investeeringud olid väikesed, aga ka muud tegurid. Suured eelarvepuudujäägid ja makromajanduslik tasakaalustamatus ähvardasid niigi

habrast majanduse elavnemist. Kriisi sotsiaalseid tagajärgi tunti teravalt kogu liidus: tööpuuduse määr oli eelkõige noorte hulgas väga kõrge, suurenesid vaesus ja sotsiaalne ebavõrdsus.

Tänaseks on Euroopa suuresti majandus- ja finantskriisist väljunud. Euroopa majandus on kasvamas juba kuuendat aastat järjest. Kindla majanduskasvuga on kaasnenud investeeringute taastumine, tarbijate suurem nõudlus, riigi rahanduse olukorra paranemine ja uute töökohtade loomine, kuigi riigiti erinevas tempos. Kasvumäärade erinevus

Graafik 1. SKP kasvu erinevused euroalal (2000–2018). Allikas: Euroopa Komisjon

euroala riikides langes madalaimale tasemele alates rahaliidu loomisest (vt graafik 1)².

Ka mikromajanduslikud tulemused on viimastel aastatel paranenud. Tootlikkuse lõhe ELi ja Ameerika Ühendriikide vahel on stabiliseerunud ning ELi tööstustoodang on kasvanud märkimisväärselt. Euroopas toodetud kaubad ja teenused on endiselt huvipakkuvad üleilmsel turul, kuigi arenevatel turgudel nõudlus langeb ja naftahinnad on tõusnud. Digitaalne ühenduvus liikmesriikides on alates 2014. aastast kasvanud üle 40 %.

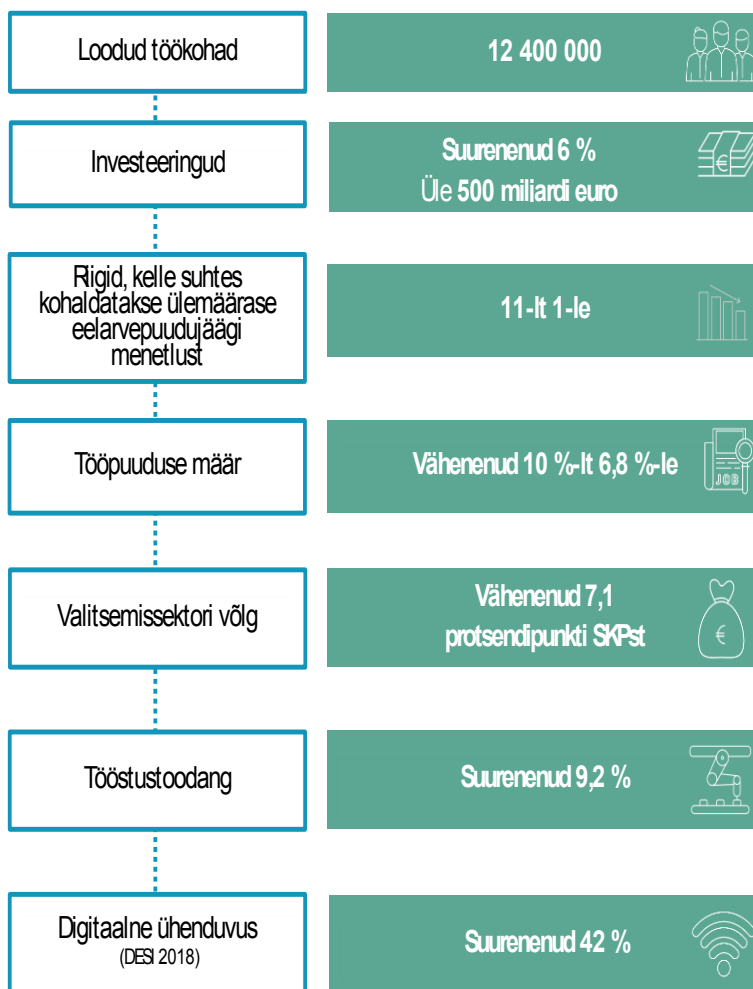
Ametisse asudes esitas president Juncker ambitsioonika

tegevuskava töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks.

Töökohtade loomine, majanduskasv ja investeringud olid tutvustatud kümne prioriteedi hulgas eesotsas. Alates sellest ajast on ELi majandus- ja sotsiaalpoliitika kolm peamist sammast olnud investeringute koordineeritud suurendamine, uuendatud lubadus viia ellu struktuurireformid ja vastutustundlik eelarvepoliitika.

Kooskõlas koondsuunistega³ on need elemendid moodustanud nn positiivse kolmnurga, mis on aidanud kaasa majanduse taastumisele ja toetanud majanduskasvu.

Alates 2014. aastast...

Allikas: Euroopa Komisjon

*2018. aasta andmed on prognoosid

² Vt ka Euroopa Keskpanka 2017. aasta aruanne (aprill 2018), kus samuti juhitakse tähelepanu sellele, et 2017. aastal oli kasvumäärade erinevus (mõõdetuna kogulisandväärtuse standardhõlbena) euroalal väikseim pärast 1998. aastat (1998: 1,47σ vs. 2017: 0,75σ).

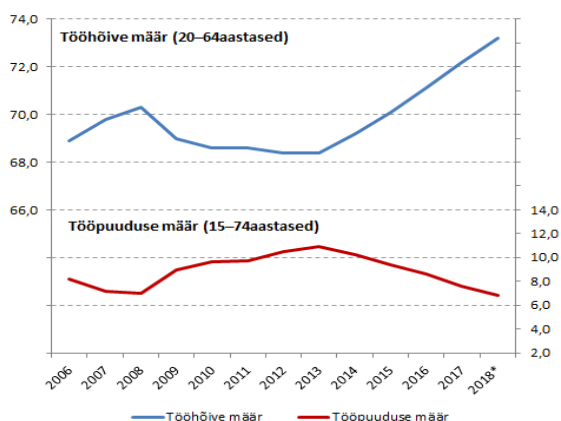
³ Nagu on sätestatud nõukogu 16. juuli 2018. aasta otsuses (EL) 2018/1215 liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta ja nõukogu 14. juuli 2015. aasta soovitusel (EL) 2015/1184 liikmesriikide ja Euroopa Liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta.

Euroopa investeerimiskava on oluliselt aidanud täita 2014. aastal antud lubadusi⁴. See on juba aidanud suurendada ELi SKPd 0,6 % ja eesmärk on suurendada seda 2020. aastaks veel 0,7 %. See on lihtsustanud avaliku ja erasektori investeeringute suunamist projektidesse, mis tagavad pikaajalise majanduskasvu. Lisaks riiklikele meetmetele rahastamisvõimaluste parandamiseks edendas ja mitmekesistas Junckeri kava finantsinstrumentide kättesaadavust majanduse taastumise ajal. Hinnangute kohaselt on selle alusel võetud meetmetega juba toetatud enam kui 750 000 töökoha loomist ja see näitaja peaks 2020. aastaks tõusma 1,4 miljonini.

Usaldusväärse eelarvepoliitika ja struktuurireformide tagamiseks tehtud edusammud olid olulised, et alandada võlataset ning soodustada suurema hulga ja paremate töökohtade loomist. Euroopa poolaasta raames on struktuurireformid toetanud kaasavat majanduskasvu ja tööhõivet, aidates samas vähendada makromajanduslikku tasakaalustamatust. Euroopa sotsiaalõiguste samba integreerimine Euroopa poolaastasse alates 2018. aastast on seda protsessi veelgi toetanud. Eelarvedistsipliin on aidanud kaitsta finantsstabiilsust paljudes liikmesriikides. Riigi rahandus on nüüd kindlamal alusel, kuid kõrge võlatasemega riikides tuleb eelarvepuhvid usaldusväärsemalt taastada. Avaliku sektori kulutuste kvaliteet paranes muu hulgas tänu investeeringute taastumisele. Ettevõtjatele loodud paremad tingimused, sealhulgas halduskoormuse kergendamise või maksusüsteemi tõhustamise meetmed, on samuti olnud olulised, et luua sobiv regulatiivne keskkond ja edendada ettevõtlikkust ja töökohtade loomist. Edusammud nii liikmesriikide kui ka ELi tasandil sellistes valdkondades nagu teenused, taristu, lairibaühendus, energeetika, transport, ringmajandus, tööturureformid, tervishoid, haridus, teadusuuringud, koolitus ja innovatsioon loiid töökohtade ja majanduskasvu jaoks uusi võimalusi.

Kõik need muudatused edendasid kaasavat majanduskasvu ning aitasid kaasa tööturu- ja sotsiaalsete tingimuste olulisele paranemisele. 2018. aasta teises kvartalis kerkis 20–64aastaste inimeste tööhõive määr 73,2 %-ni, mis on seni ELis registreeritud kõrgeim näitaja (vt graafik 2). Kui see suundumus jätkub, saavutatakse 2020. aastaks ilmselt strateegia

Graafik 2. Tööturu areng

Allikas: Eurostat, LFS

*2018. aasta II kvartali tööhõive määr ja 2018. aasta III kvartali tööpuuduse määr (hooajaliselt kohandatud)

„Euroopa 2020“ eesmärk 75 %. Samal ajal on tööpuuduse määr hiljuti langenud 6,8 %-ni ehk kriisieelsele tasemele. Samuti vähenevad pikaajaline tööpuudus ja noorte töötus, kuid on mitmes liikmesriigis siiski veel kõrgel tasemel. Tänu paranenud tingimustele tööturul on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus elavate inimeste arv, mis 2017. aastal oli 113 miljonit, esmakordselt väiksem kui enne kriisi. Mitmes liikmesriigis on siiski suur palgavaesus ja see suureneb veelgi. Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht on probleemiks eelkõige laste, puudega inimeste ja

⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja Euroopa Investeeringupangale: „Euroopa investeerimiskava: kokkuvõte ja järgmised sammud“ (COM(2018) 771 final).

rändetaustaga inimeste jaoks.

2. PEAMISED LAHENDAMIST VAJAVAD PROBLEEMID

Hoolimata saavutatud edusammudest suurenevad välised ohud ja probleemid, millele Euroopa peab kindlakäelisemalt ja ühtsemalt reageerima. EL peab tulema toime ebakindlas ja kiiresti muutuvas üleilmses keskkonnas, millele on avaldanud mõju Hiina kerkimine üleilmses väärtusahelas ja asjaolu, et Ameerika Ühendriigid on sõjajärgset majanduskorda häirinud üha suureneva kaubandusproteksionismi kaudu.

Tuleviku heaolu sõltub Euroopa suutlikkusest tegeleda haavatavusega, leida lahendusi püsivamatele probleemidele ja seista vastu suurenevatele üleilmsetele riskidele. Üleilmastumine on küll toetanud majanduskasvu, kuid sellega ei ole kaasnenud võrdsed hüved kõigi jaoks. Osal piirkondadel ja sektoritel on olnud probleeme, et saada turgude integreerimisest ja tehnoloogilisest innovatsioonist võimalikult suurt kasu. Sissetulekute ebavõrdsuse tase on endiselt kõrge, hoolimata soodsatest majandustingimustest.

Mitmes liikmesriigis vähendavad majanduse kasvupotentsiaali aeglaselt kulgevad reformid, madal tootlikkuse kasv ja kõrge võlatase. Survet töötajatele, sotsiaalhoolekande süsteemidele ja tööstusele suurendavad elanikkonna vananemine, digitaliseerimine ja kliimamuutused, sundides meid tegema uuendusi ja reforme, et säilitada kõrge elatustase.

Tekstikast. Peamised riskid ja probleemid

- ✓ *Püsivad probleemid:* tootlikkuse aeglane kasv; püsiv sissetulekute ebavõrdsus ja vaesuse aeglane vähenemine; piirkondlikud ja territoriaalsed erinevused; suur avaliku ja erasektori võlg ning makromajanduslik tasakaalustamatus, eelkõige euroalas.
- ✓ *Lühiajalised probleemid:* suurenev proteksionism ja geopoliitilised pinged, mis mõjutavad kaubandussuhteid; ebastabiilsus arenevatel turgudel; oskuste mittevastavus tööturu vajadustele ning tekkiv tööjõupuudus osas riikides ja sektorites; ränne; uue digitaaltehnoloogia aeglane levik; keskpanga stiimulite järkjärguline kaotamine; seiskunud reformiprotsess / reformide tühistamise oht ja eelarvelise tasakaalustamatuse süvenemine.
- ✓ *Probleemid keskpikas ja pikas perspektiivis:* digitaliseerimise kasvupotentsiaali ärakasutamine; tehnoloogiamuudatuste mõju töötajatele ja teatavatele sektoritele; demograafiliste muutuste mõju ja rände roll; kliimamuutuse leevendamine ja sellega kohanemine; loodusvarade säästev kasutamine.

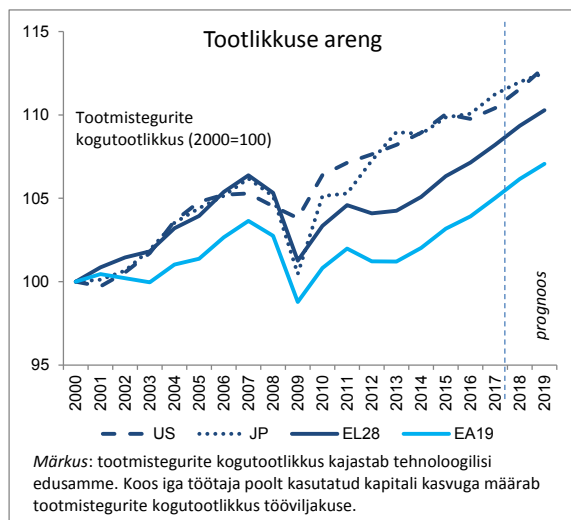
Jätkusuutliku majanduskasvu eeltingimuseks on ka edaspidi makromajanduslik finantsstabiilsus ja riigi rahanduse usaldusväärsus. Sellega seoses võimendavad üksteist struktuurireformide rakendamine ja eelarves manööverdamisruumi loomine: majanduskasvu edendavad reformid vähendavad võlataset, võla vähendamine omakorda võib luua võimalused investeringuteks ja majanduskasvuks. Kuigi investeringuid pärssivate kitsaskohtade kõrvaldamisega peaksid tegelema kõik riigid, aitaks tasakaalustamisele kaasa see, kui euroala riigid, kus on suur jooksevkonto ülejääk, rohkem investeeriksid.

Selleks et tulla toime potentsiaalsete šokkidega tulevikus, on vaja kaua oodatud edusamme majandus- ja rahaliidu tugevdamiseks. Keskenduda tuleb pangandusliidu

kiirele väljakujundamisele, sealhulgas ühtse kriisilahendusfondi kaitsekorra loomisele, ja mõjusa keskse stabiliseerimisfunktsiooni kehtestamisele, et tulla toime suurte asümmeetriliste šokkidega, säilitades samal ajal riiklikul tasandil tugevad stiimulid struktuurireformide jaoks. Komisjon on esitanud selle saavutamiseks mitu konkreetset ettepanekut, millest enamik ootab nüüd parlamendis ja nõukogus vastuvõtmist. Üleilmne majanduslik ebakindlus mõjutab ettevõtjaid ja tarbijate usaldust, aga ka majanduse väljavaateid. See suurendab meetmete viibimisest tulenevaid kulusid ja euro rahvusvahelise rolli tugevdamise vajadust. Tugev majandus võimaldab ELil kasutada oma tugevusi üleilmselt, propageerides mitmepoolsust.

Hästi toimiva ühtse turu tähtsust on suurendanud ka suurenev proteksionism ja kaubanduspinged kogu maailmas⁵. Selleks et neid ohte vähendada, tuleb kiiresti viia ellu pooleli olevad reformid kapitali- ja energiaturul ja digitaalmajanduses, rakendada usaldusväärseid täitemeetmeid ning jätkata toote- ja teenuseturgude reforme riiklikul tasandil. Kesksel kohal tagamaks, et kodanikud saaksid siseturust suuremat kasu, on nende kavandatud ELi meetmete⁶ vastuvõtmine, mille eesmärk on edendada töötajate liikuvust ning millega kehtestatakse selged ja õiglased normid. Kui lepitakse kokku ühtlustatud normid, mis käsitlevad äriühingu tulumaksu ühtset konsolideeritud maksubaasi, kaotatakse piiriülesed maksutõkked ja tuuakse kasu ühtsel turul tegutsevatele ettevõtjatele.

Graafik 3. Allikas: Euroopa Komisjon

Viimase kahekümne aasta jooksul on euroala tootmistegurite kogutootlikkus jäänud peamistele üleilmsetele konkurentidele alla (vt graafik 3). Majanduskasvu säilitamiseks on oluline tootlikkust suurendada. Eelkõige võimaldab see säilitada ELil konkurentsivõimelisuse, toetada palkade kasvu, luua kvaliteetseid töökohti ja edendada elatustaseme ülespoole suunatud ühtlustamist. Samuti võimaldaks suurem tootlikkuse kasv ELil laiendada oma osalust üleilmsetes väärtusahelates.

ELi ettevõtete, piirkondade ja sektorite vahel on tootlikkuses märkimisväärsed erinevused. Eelkõige ei suuda tootlikkuse

kasv enamikus teenustesektorites sammu pidada kasvuga tootmissektorites ega rahvusvahelise konkurentsiga. See mõjutab oluliselt ELi konkurentsivõimet, sest kümnest uuest töökohast üheksa loodi teenustesektoris. Enamikus liikmesriikides on kõige suurema tootlikkusega ettevõtted oma tootlikkust suurendanud, kõige väiksema tootlikkusega ettevõtete tootlikkuse kasv on aga seiskunud. Selle põhjal võib väita, et tehnoloogia levik kõige innovaatilisematest

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Ühtne turg muutub maailmas: ainulaadne väärtus, mis vajab poliitilise tahte kinnitamist“ (COM(2018) 772 final).

⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Tööjõuamet (COM(2018) 0131 final).

ettevõtetest ülejäänud majandusse on aeglustunud. Ressursijaotusliku tõhususe suurendamine aitaks suunata kapitali ja tööjõudu vähem tootlikest ettevõtetest suurema tootlikkusega ettevõtetesse, vähendades erinevusi ja suurendades üldist tootlikkust. Kuna tootlikkus mõjutab palgakasvu, oleks sellel ka soodus mõju palkadele.

Üha digitaliseeritum ja üleilmsem majandus vajab arenemiseks veelgi suuremaid ja arukamaid investeeringuid oskustesse ja haridusse. Digitaliseerimisega kaasnevad olulised hüved, kuid see tekitab töötajatele ja tööandjatele ka raskusi. Käimasolev tehnoloogiline muutus kajastub isegi traditsiooniliste tööstusharude kiires restruktureerimises ning loob vajaduse parema kvalifikatsiooniga tööjõu ja oskuste täiendamise järele. Juba praegu on märgatav oskuste nõudlusele mittevastavus: 40 % ELi tööandjatest on teatanud, et neil on raskusi sobivate oskustega töötajate palkamisel. Keskmiselt on ELis madala kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määr peaaegu 30 protsendipunkti madalam kui kõrge kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määr. Enam kui 60 miljonil täiskasvanul puudub vajalik kirja- ja arvutamisoskus ning neil ei ole vajalikke digitaaloskusi.

Peamisteks probleemideks on endiselt suured piirkondlikud ja territoriaalsed erinevused. EL on olnud ainulaadse ühtlustaja rollis, aidates laienenud liidus tagada suuremat sidusust liikmesriikides ja nende vahel. Sellest hoolimata on paljudes ELi liikmesriikides osa piirkondi teistest maha jäänud. Kuigi kõige vaesemad piirkonnad on alates 2010. aastast muutunud jõukamaks, on nende majanduslik lõhe jõukamate piirkondadega suurenenud. Kui ei võeta sobivaid meetmeid piirkondliku konkurentsivõime edendamiseks (nt stiimulite loomine uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks ja töötajate ümberkoolitamine, arvestades rahvastiku vähenemist), võivad tehnilised muutused ja energiasüsteemi ümberkujundamine seda lõhet veelgi suurendada. ELi ühtekuuluvuspoliitika raames tehtud investeeringutel ning potentsiaalset majanduskasvu, kaasavust ja hea valitsemistava edendavatel riiklikel reformidel on siinkohal oluline roll. Eesmärgiga suurendada konkurentsivõimet ja ühtekuuluvust edendatakse komisjoni ettepanekuga uue mitmeaastase finantsraamistiku kohta tugevamat seost Euroopa poolaasta raames tuvastatud struktuurireformide vajaduse ja Euroopa investeeringute vahel liikmesriikides.

Kuigi sissetulekute ebavõrdsus on ELis väiksem kui muudes arenenud majandusega riikides, on see endiselt suurem kui enne kriisi. Euroopa sotsiaalõiguste samba eesmärk on tagada lähenemine, et saavutada paremad töö- ja elamistingimused. Selleks on vaja ellu viia reforme, sealhulgas töötada välja kaasavad ja majanduskasvu soodustavad sotsiaalkindlustussüsteemid ja õiglasemad maksusüsteemid ning tööturuinstitutsioonid, milles on tulemuslikult ühendatud paindlikkus ja turvalisus. Kuna tekivad uued töövormid, sealhulgas platvormitöö või füüsilisest isikust ettevõtjad, tuleb moderniseerida ja kohandada sotsiaalkaitset, mis traditsiooniliselt hõlmab täisajaga töötamiseks sõlmitud tähtajatu lepinguga töötajaid. Üleilmastunud maailmas on muutunud üha piiratumaks üksiku valitsuse võime maksustada suurimat tulu teenivaid või kõige rikkamaid inimesi. Kaasavama majanduskasvu eeltingimus on aga õiglasema maksustamise tagamine, sealhulgas digitaalmajanduses kooskõlas kavandatavate ELi meetmetega.

Euroopa vananev elanikkond kujutab endast probleemi pensioni-, tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemide jaoks. 65aastaste ja vanemate inimeste ning 15–64aastaste inimeste arvu suhe kasvab eelduste kohaselt 28,8 %-lt 2015. aastal 35,1 %-le 2025. aastal ja enam kui 50 %-le 2050. aastal. Sellel on märkimisväärne mõju tuleviku majanduskasvule ja ressursside jaotumisele: tuleb võtta lisameetmeid, et tagada nii riigi rahanduse jätkusuutlikkus kui ka piisav kindlustatus. Eriti muret tekitav on noorte olukord, sest neile võib langeda topeltkoormus: töötamise ajal on nende töötuskindlustusmaksete määr kõrgem ja pensionil olles saavad nad väiksemat pensioni. Elanikkonna vananemisega seotud sotsiaalseid ja riigi rahandust ohustavaid riske võiksid vähendada dünaamilisem ja kaasavam tööturg ja reformitud sotsiaalhoolekandesüsteem.

3. ÕIGED PRIORITEEDID JÕUKAMA TULEVIKU KINDLUSTAMISEKS

Euroopa peab tegema pikemaajalisi plaane ja suurendama oma sotsiaal-majanduslikku vastupanuvõimet, et tugevdada oma suutlikkust saada hakkama šokkidega ja kasutada ära uued võimalused. Praegune stabiilne majanduskasv Euroopas loob õige keskkonna, et viia lõpule pooleli olevad pakilised reformid, mida on vaja meie ees seisvate probleemide lahendamiseks.

Tänased õiged poliitilised valikud on kesksel kohal, et tagada suurem ja õiglasem majanduskasv, paremad töökohad ja tugevam suutlikkus pehmeneda üleilmsete majandustsüklite mõju. Selleks et suunata riiklikke reformikavasid ja täiendada ELi tasandil tehtud jõupingutusi, on vaja panna paika ühtsed prioriteedid. Jõuka tuleviku kindlustamisel on kesksel kohal 1) kvaliteetsed investeeringud; 2) keskendumine reformidele, millega suurendatakse tootlikkuse kasvu, kaasavust ja institutsioonilist kvaliteeti, ning 3) makromajandusliku finantsstabiilsuse ja riigi rahanduse usaldusväärsuse tagamine.

Kvaliteetsed investeeringud

Investeeringud on majanduskasvu ja töökohtade loomise mootoriks. Liikmesriigid peavad ka edaspidi tagama soodsa keskkonna majanduskasvu edendavate investeeringute jaoks. Sihipäraseid avaliku ja erasektori investeeringuid tuleb kasutada koos hästi väljatöötatud struktuurireformidega. Need peaksid aitama luua või täiustada strateegilist taristut, tugevdama tuleviku konkurentsivõimet silmas pidades inimkapitali ning parandama töö- ja elutingimusi. Samuti peaksid need aitama saavutada ELi eesmärki liikuda vähese CO₂-heitega ringmajanduse suunas, et toetada pikaajalist jätkusuutlikkust. Keskkonnasäästlikkust edendavate investeeringutega on võimalik suurema ressursitõhususe ja väiksemate sisendikulude kaudu suurendada tootlikkust kogu majanduses.

Nii teadusuuringute kui ka innovatsiooni,⁷ sealhulgas digitaalse taristu ja immateriaalse vara valdkonnas on märkimisväärne investeeringute puudujääk. Digitehnoloogia kasutuselevõtt muudab põhjalikult innovatsiooni dünaamikat. Võrguefekt ja innovatsiooniprotsessi keerukus suurenevad. Innovatsioonist saadav kasu koondub väikese

⁷ EL investeerib praegu teadus- ja arendustegevusse 2,03 % SKPst. See näitaja ei ole veel ligilähedalgi üldeesmärgile investeerida 3 % SKPst ning jääb oluliselt maha teiste arenenud riikide näitajatest (Ameerika Ühendriigid investeerivad 2,79 %, Jaapan 3,29 % ja Lõuna-Korea 4,23 %).

hulga juhtivate ettevõtete kätte, kes on saavutanud tootlikkuse suure kasvumäära. Selleks et tagada ulatuslikum innovatsioonist tulenev tootlikkuse suurenemine, on vaja suuremat innovatsiooni levikut ja kasutuselevõttu kogu ELis. Investeeringud peaksid toetama tugevamaid teaduse ja ettevõtluse vahelisi seoseid, keskendudes rohkem innovatsiooni levitamisele ja uute turgude loomisele, digitaalse taristu laiendamisele (nt lairibaühendused ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate digitaliseerimine) ja õigete oskuste arendamisele.

Investeeringud haridusse, koolitusse ja oskustesse on olulised, et kiiresti toimuvate muutuste ja digitaliseerimise kontekstis suurendada tootlikkust ja hoida tööhõivet. Liikmesriigid peaksid andma noortele oskused, mis on tööturu vajaduste seisukohalt olulised, ning võimaldama ja soodustama elukestvat õpet. Nad peaksid pöörama erilist tähelepanu eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajate kohanemisvõimele, et tagada tehnoloogiliste edusammude optimaalne kasutuselevõtt. Erilist tähelepanu tuleb pöörata ka kvaliteetse hariduse ja koolituse ebavõrdsele kättesaadavusele enamikus liikmesriikides.

Tekstikast. Tuleviku majanduskasvu edendavad oskused ja teadmised

Selleks et edendada teadmispõhist, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu, on kesksel kohal kvaliteetsed avaliku sektori investeeringud haridusse ja koolitusse. Halbadel õpitulemustel on suur mõju tööhõive määrale, vaesusele ja konkurentsivõimele tulevikus. Innovatsiooni negatiivne mõju töökohtadele muudab kvaliteetse hariduse ja koolituse veelgi olulisemaks. Enamikus liikmesriikides on seetõttu vaja hariduse ja koolitussüsteemide valdkonnas rohkem investeeringuid ja reforme. Haridustaseme tõstmisele suunatud investeeringute tulemuslikkust ja olulisust tööturu jaoks saaks veelgi parandada.

Kvaliteetsele haridusele võrdse juurdepääsu tagamine ja heade õpitulemuste saavutamine on esmatähtis. Selleks on vaja piisavaid investeeringuid. Vaja on üldist strateegilist lähenemisviisi, mille lähtepunkt on sageli kvaliteetse alushariduse ja lastehoiu kättesaadavuse tagamine, mis on esimene samm edukaks osalemiseks hariduses ja tööhõives hilisemas elus. Lisaks sellele tuleks eelkõige võtta meetmeid põhioskuste täiustamiseks ning õpetajate ja koolitajate formaalhariduse ja pideva tööalase enesearendamise parandamiseks. Liikmesriigid peaksid parandama ka kutsehariduse ja -õppe süsteeme, et kutseharidus muutuks esimese valikuvõimalusena atraktiivsemaks. Selleks tuleb suurendada nende süsteemide paindlikkust ja viia need vastavusse tööturu vajadustega ning luua rohkem võimalusi töökohal toimuvaks väljaõppeks ja õpipoisioõppeks. Ka kõrghariduse moderniseerimiseks tuleb teha jõupingutusi.

Kesksel kohal on oskuste elukestvat arendamist käsitleva strateegilise lähenemisviisi väljatöötamine. Selleks et parandada inimeste toimetulekuvõimet ja muudatustega kohanemise võimet, peaksid poliitikameetmed toetama kõikide täiskasvanute aktiivset osalust ümber- või täiendusõppes. Kulutuste tegemise otsuste aluseks peaks olema põhjalikud teadmised tööturust ja oskuste prognoosimine, mis peaksid aitama teha kindlaks ka võimalikud restructureerimisvajadused. Oskuste elukestva arendamise strateegiate edu sõltub suures osas nõustamis- ja tugiteenustest kõikidel õppimise etappidel. Tõhustada tuleks meetmeid, millega antakse madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele juurdepääs oma oskuste parandamisele (sealhulgas valdkonnaüleste ja digitaaloskuste), et aidata neil omandada tööturu jaoks vajalik kvalifikatsioon. Nii toetatakse ka rändajate integratsiooni ning nende oskuste ja kvalifikatsioonide paremat kasutamist.

Praegust majanduskasvu tuleks kasutada selleks, et investeerida Euroopa tööstuse, transpordi ja energiasüsteemide moderniseerimisse ja CO₂-heite vähendamisse. Taristuinvesteeringud nendes valdkondades peaksid vastama tuleviku vajadustele ja

hõlbustama ELi ettevõtete sisenemist rahvusvahelisse väärtusahelasse nii ühtsel turul kui ka sellest väljaspool. Selleks et saavutada Pariisi kokkuleppele vastavate kohustustega kooskõlas ELi kliima- ja energiapoliitika raamistikus 2030 seatud eesmärgid, tuleb jätkata energia ja ressursside kasutamise lahutamist majanduskasvust. Selleks et Euroopa püsiks üleilmselt konkurentsivõimeline ja suurendaks tootlikkust ilma elatustaset mõjutamata, on kesksel kohal investeeringud vähese CO₂-heitega ringmajandusse, sealhulgas innovatsiooni kaudu. Paljudes liikmesriikides on endiselt probleemiks transporditaristu moderniseerimine, sealhulgas investeeringud arukasse, säästvasse ja ohutusse liikuvusse, kaasa arvatud heitevabasse liikuvusse. Selleks et muuta eluase taskukohasemaks ja vähendada elektritarbimist, tuleb teha sihipäraseid investeeringuid elamuehitusse ja lihtsustada siseriiklikke õigusnorme.

Hästi toimivatelt ja integreeritud kapitaliturgudelt pärit erasektori investeeringuid tuleb ulatuslikumalt kasutada. Sel ajal kui EL jätkab kapitaliturgude liidu loomist käsitleva tegevuskava⁸ elluviimist, tuleks edasi arendada Euroopa erinevaid kapitaliturge, mis hõlmavad nii üleilmseid keskusi kui ka piirkondlikult integreeritud võrgustikke ja kohaliku tasandi algatusi, et rahastada ettevõtteid ning edendada CO₂-heite vähendamist ja üleminekut säästlikumale majandusele.

Järgmist ELi mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevad komisjoni ettepanekud toetavad täielikult seda, et nii avalik kui ka erasektor teeksid suuremaid ja paremini suunatud investeeringuid. Nagu varem mainitud, kavatseb komisjon tagada tulemuslikuma seose Euroopa poolaasta ja ELi-poolse rahastamise vahel ajavahemikul 2021–2027 (vt tekstikast allpool). Lisaks sellele koondatakse uue InvestEU programmi⁹ raames kokku erinevad ELi rahastamisvahendid, mis on ette nähtud investeeringute toetamiseks. See muudab strateegiliste investeerimisprojektide ELi-poolse rahastamise Euroopas lihtsamaks, tulemuslikumaks ja paindlikumaks. Tugevdades järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames praegu kasutusel olevaid tavaid, kasutatakse ELi programme ühtsel viisil selleks, et tagada võimalikult suur ELi-poolsest rahastamisest saadav lisaväärtus ja toetada Euroopa poolaasta kontekstis reforme riiklikul tasandil, seades lõppeesmärgiks ELi poliitiliste prioriteetide saavutamise.

⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“ (COM(2015) 0468 final).

⁹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse InvestEU programm (COM (2018) 439 final).

Tekstikast. Euroopa poolaasta ja ELi ühtekuuluvuse rahastamise parem vastavusse viimine

Euroopa poolaasta käigus kindlaks tehtud probleemide lahendamine on kesksel kohal investeeringute suurendamiseks ja nende tulemuslikkuse parandamiseks, et saavutada ELis suurem sotsiaal-majanduslik ja territoriaalne ühtekuuluvus. Samal ajal on investeeringuid teatavatel juhtudel vaja selleks, et toetada riigipõhiste soovitude rakendamist. Formaalne seos ELi ühtekuuluvuse rahastamise ja Euroopa poolaasta raames majanduspoliitika koordineerimise vahel on juba olemas. Mõlemad protsessid võivad saada suurt kasu sellest, kui nende vahel luuakse veelgi suurem sünergia ja täiendavus.

Selle saavutamiseks keskendutakse 2019. aasta Euroopa poolaasta käigus veelgi rohkem investeerimisvajaduste hindamisele, et suunata ajavahemikuks 2021–2027 tehtavaid programmitööd käsitlevaid otsuseid. 2019. aasta riigiaruannetes esitatavas analüüsis käsitletakse iga riigi investeerimisvajadusi, sealhulgas vajaduse korral valdkondlikku ja piirkondlikku mõõdet. Selle analüüsi põhjal määratakse riigiaruande uues lisas kindlaks need investeerimisvajadused, mis on ajavahemikus 2021–2027 olulised Euroopa Regionaalarengu Fondist, Euroopa Sotsiaalfond+ist ja Ühtekuuluvusfondist investeeringute tegemiseks. Nii antakse kindel analüütiline panus liikmesriikidega peetavasse programmitöö dialoogi.

Osana oma ettepanekutest 2019. aasta riigipõhiste soovitude kohta kavatseb komisjon teha riigiaruannete põhjal kindlaks prioriteetsed valdkonnad avaliku ja erasektori investeeringute jaoks, et veelgi hõlbustada majanduskasvu edendavate reformide rakendamist.

Reformid tootlikkuse kasvu, kaasavuse ja institutsioonilise kvaliteedi tagamiseks

Vajalike struktuurireformidega peavad kaasnema kvaliteetsed investeeringud. Tulevikku suunatud lähenemisviis majanduskasvule kutsub taas keskenduma riiklike reformide elluviimisel kolmele kesksele valdkonnale: tootlikkuse kasv, kaasavus ja institutsiooniline kvaliteet.

Suurem tootlikkuse kasv peaks olema riiklike reformide keskne eesmärk. Tootlikkust suurendava tehnoloogia ulatuslikum ja kiirem kasutuselevõtt nõuab suunatud meetmeid, et edendada vajalikke investeeringuid (nt maksusoodustused), oskuste arendamist ja tugevamat seost haridus- ja koolitussüsteemide ja ettevõtete vahel. Kõrgtasemel digitehnoloogia, nagu kõrgiõudlusega andmetöötlus, küberturvalisus ja tehisintellekt, on nüüd piisavalt arenenud, et selle saaks kasutusele võtta ja seda laiemalt kasutada. Sellel tehnoloogial on potentsiaali luua uusi tuluallikaid ja töökohti, kui luua ettevõtetele õiged stiimulid.

Liikmesriigid peaksid võtma ühtsel turul nii kollektiivse kui ka individuaalse vastutuse, et kasutada ära kogu oma potentsiaal. Hästi toimivad toote- ja teenuseturud koos innovatsiooni ja tehnoloogia levikuga on tootlikkuse kasvu peamiseks tõukejõuks, sest need võimaldavad vahendeid tõhusamalt jaotada. Osas liikmesriikides on soodne ärikeskkond, kuid teised vajavad põhjalikumaid reforme, et hõlbustada kaupade ja teenuste turule sisenemist ja sealt väljumist. Eelkõige tuleb reformida energia-, telekommunikatsiooni-, transpordi-, äriteenuste ja jaemüügiturgu. Endiselt võib täheldada kaitstud, kasu taotlevat käitumist, mis põhjustab viivitusi uuenduste ja uute ärimudelite, sealhulgas jagamis- ja ringmajanduse kasutuselevõtmisel. Paljudel juhtudel ei ole maksejõuetusraamistikud piisavalt tõhusad, et teha vahendid uute ettevõtete jaoks kättesaadavaks.

Selleks et leida tööturul õige tasakaal paindlikkuse ja kindlustunde vahel, on vaja täiendavaid reforme. Tööõiguse normid ja sotsiaalsüsteem peaksid andma kindlustunde iga tüüpi töösuhtes olevatele töötajatele, hõlbustama üleminekut ühelt töölt teisele või tööturustaatusvahelist liikumist, edendama liikuvust ja paindlikkust, aidates paremini vähendada tööturu killustatust ja palgavaesust. Selle saavutamiseks on kesksel kohal tõhusam aktiivne tööturupoliitika ja tulemuslikumad avalikud tööturuasutused. Osas liikmesriikides võiksid ka maksu- ja poliitilised stiimulid, mis on suunatud naiste osaluse suurendamisele tööturul, luua olulisi võimalusi tootlikkuse suurendamiseks.

Kaasavus peaks samuti olema reformide keskmes ja tagama, et tootlikkuse kasvust saavad kasu kõik inimesed. See eeldab suuremat keskendumist kvaliteetsele haridusele, koolitusele ja täiskasvanuõppele, eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajate jaoks (vt tekstikast); maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemi asjakohast ja innovatiivset ülesehitust ning pidevat või paremat juurdepääsu kvaliteetsetele tervishoiu-, lapsehoiu- ja pikaajalise hoolduse teenustele.

Suuremast tootlikkusest tulenev palgakasv võib vähendada ebavõrdsust ja edendada elatustaseme ülespoole suunatud ühtlustamist. Reaalpalga areng jäi 2017. aastal tootlikkuse kasvule keskmiselt alla, järgides pikemaajalisi suundumusi. Sotsiaalpartnerite institutsioonilist suutlikkust edendav poliitika võib olukorras, kus kollektiivläbirääkimised hõlmavad üha väiksemat hulka töötajaid, tulla kasuks nendes riikides, kus sotsiaaldialoogi roll on väike või majanduskriisi tagajärjel kahanenud.

Vaesuse ja ebavõrdsusega võitlemiseks on vaja ka kaasavat ja tõhusat maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemi. Maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemi riiklikud reformid peaksid keskenduma hüvitiste piisavusele ja katvusele ning tööjõus osalemise stiimulite optimeerimisele. Selleks et tagada õiglane koormuse jagamine maksumaksjate vahel ja kõrge kvaliteediga avalikesse teenustesse tehtavate investeeringute jaoks maksutulu olemasolu, on paljudes liikmesriikides endiselt olulisel kohal võitlus maksupettuse, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu. Äriühingu tulumaksu vältimise tõttu jääb kogu ELis aastas hinnanguliselt saamata 50–70 miljardit eurot.

Liikmesriigid peaksid jätkama aktiveerimis- ja sotsiaalse kaasamise poliitika ning taskukohastele ja kvaliteetsetele hooldusteenustele üldise juurdepääsu edendamist. Poliitikameetmeid on eelkõige vaja võtta selleks, et suurendada ebatüüpilises töösuhtes olevate töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate osalust sotsiaalkindlustussüsteemis. Ulatuslikum juurdepääs kõrge kvaliteediga hooldusteenusele (nt lastehoid või pikaajaline hooldus) annaks naistele suuremad võimalused saada tööd või jätkata töötamist ning vähendaks vaesusrisi ja sotsiaalset tõrjutust laste ja haavatavate elanikkonnarühmade hulgas. Tulemuslikum poliitika rändajate tööturule integreerimiseks toetaks nende üldist sotsiaalset lõimimist. Selleks et tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus ja säilitada üldine juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiuteenustele, peavad liikmesriigid suurendama kulutasuvust, investeerides innovatsiooni, parandades tervishoiu integreerimist esmasel, eriarstide, ambulatoorse arstiabi ja haiglaravi tasandil ning tugevdades seoseid sotsiaalhoolekandega, et

rahuldada vananeva elanikkonna vajadusi. Nende jõupingutuste toetamiseks on vaja rohkem keskenduda ka ennetamisele.

Hästi toimivad avaliku sektori asutused toetavad suuremat majanduskasvu ja on muude reformide eduka elluviimise eeltingimuseks. Empiiriline analüüs näitab, et parem institutsiooniline kvaliteet on üldiselt seotud suurema tootlikkusega. See sisaldab elemente, mis puudutavad avaliku halduse tõhusust, avalike teenuste digitaliseerituse ulatust, regulatiivse keskkonna kvaliteeti ja stabiilsust, korruptsioonivastast võitlust ja õigusriigi põhimõtte austamist. Kõik need aspektid võivad mõjutada investeerimisotsuseid ning neid on võimalik parandada, jagades ja rakendades ELi parimaid tavaid ulatuslikumalt. Liikmesriigid peaksid veelgi süstemaatilisemalt keskenduma valitsemise kvaliteedile ja aktiivselt tegelema puudustega.

Ettevõtete ligimeelitamiseks ja majanduskasvu võimaldamiseks on olulisel kohal õigusriigi põhimõtte järgimine ning tõhusa kohtusüsteemi ja töökindla korruptsioonivastase raamistiku olemasolu. See on eelkõige seotud kohtusüsteemi sõltumatuse ja tõhususega ning korruptsioonivastast võitlust käsitleva tervikliku lähenemisviisiga, kus on ühendatud ennetamine, tulemuslik süüdistuse esitamine ja karistused. See tuleb ühendada avaliku sektori läbipaistvuse ja tervikluse, rikkumistest teatajate tõhusa õiguskaitse, sõltumatu meedia olemasolu ja kodanikuühiskonna suurema kaasatusega. Teatavates liikmesriikides on lisaks tugevamale õiguskaitsele vaja võtta karmimaid ennetusmeetmeid ja luua stiimulid elektronmaksete süsteemi või digilahenduste kasutamiseks, et võidelda varimajandusega.

Praegu veel soodne majanduskasv loob optimaalsed tingimused reformide edukaks elluviimiseks, kuid sellele vaatamata pidurdub see protsess teatavates riikides. Selleks et toetada ja ergutada reformide edasist elluviimist riiklikul tasandil, tegi komisjon ettepaneku luua reformide tugiprogramm¹⁰. See uus ELi eelarvevahend ajavahemikuks 2021–2027 on loodud selleks, et pakkuda reformide elluviimiseks finantsstiimuleid ja suuremat tehnilist abi, lähtudes praeguse struktuurireformi tugiprogrammi edust ja suurest nõudlusest selle programmi raames võimaldatava toetuse järele.

Makromajandusliku stabiilsuse ja riigi rahanduse usaldusväärsuse tagamine

Makromajanduslik tasakaalustamatus on ELis vähenenud, kuid haavatavus püsib. Rahvusvahelisel finantsturul esinevate riskide üldine ümberhindamine võib ajendada investoreid ümber hindama varasemaid riske, nagu kõrge võlatase, puudujäägid pangandussektoris ja piiratud eelarvepoliitiline manööverdamisruum mõnes liikmesriigis. Suurte tasakaalustamatuste edasise korrigeerimise tõttu on seega vajalik era- ja valitsemissektori suure võlakoormuse vähendamine ning finantssektori täiendav tugevdamine. See aitab luua vajaliku eelarvepoliitilise manööverdamisruumi, et tagada pikaajaline jätkusuutlikkus ja võime tulla toime tulevaste kriisidega ning vabastada vahendeid tulevaste investeeringute jaoks.

¹⁰ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse reformide tugiprogramm (COM(2018) 391 final).

Endiselt on oluline võtta kooskõlas ühiste Euroopa õigusnormidega usaldusväärseid meetmeid, et saavutada kokkulepitud eelarve-eesmärgid. Paljudes riikides on võlatase endiselt kõrge, piirates negatiivsete sissetulekušokkide pehmenemise võimalusi. Kuna majanduskasv jätkub, on aeg küps järgmise langusega toimetulekuks ning tööhõivealase ja sotsiaalse mõju vähendamiseks vajalike eelarvepuhvrise moodustamiseks. Mitu liikmesriiki on oma valitsemissektori võlga vähendanud ja saavutanud oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi või selle ületanud, luues võimalused suuremateks avaliku sektori investeeringuteks, millega toetatakse potentsiaalset majanduskasvu. Paraku rõhub mitut muud liikmesriiki valitsemissektori suur võlakoormus, mis vähendab nende suutlikkust tulevikku investeerida. Need riigid on valitsemissektori võla vähendamisel teinud viimastel aastatel vähem edusamme. Nad peaksid kasutama praegust majanduskasvu, et moodustada puhvreid; veelgi tugevdama oma riigi rahandust, eeldatav struktuursel tasandil, ning seadma esikohale kulutused, mis on suunatud vastupanuvõime tugevdamisele ja majanduskasvu potentsiaali suurendamisele. Stabiilsuse ja kasvu paktis on kehtestatud selged eeskirjad, et tagada vastutustundlik eelarvepoliitika.

Makromajandusliku stabiilsuse tagamiseks on oluline riigi rahanduse kvaliteedi ja struktuuri parandamine, mis on ühtlasi ka liikmesriikide eelarvepoliitika esmatähtis element. Tulude poolel tuleks luua tulemuslik maksusüsteem, mis pakub stiimuleid investeeringuteks ja majanduskasvuks. Ka kulude poolel tuleb teha jõupingutusi, tehes kuluanalüüsi ja seades esikohale kulutused, millega edendatakse pikaajalist majanduskasvu ja võrdseid võimalusi.

Samuti on kesksel kohal riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamine. Tänapäeval elavad inimesed kauem tervena, kuid ka demograafilised muutused avaldavad sotsiaalhoolekande süsteemidele üha suuremat survet. Endiselt on oluline ellu viia pensionireformid, mille eesmärk on kohandada tasakaalu tööelu ja pensioni vahel ning toetada täiendavaid pensionisääste. Nende reformide rakendamine on sageli poliitiliselt keeruline ja nende tühistamist tuleks vältida, sest see võib kahjustada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning vähendada majanduskasvu potentsiaali ja põlvkondadevahelist õiglust. Riigihangete parem haldamine aitaks samuti oluliselt parandada riiklike kulutuste tõhusust mitmes liikmesriigis.

Finantssektori vastupanuvõime on suurenenud, kuid jätkata tuleb jõupingutusi viivislaenude vähendamiseks ja järelevalveraamistike tugevdamiseks. Osa liikmesriike on teinud olulisi edusamme viivislaenude hulga vähendamisel, kuid teised peavad veel pingutama, sealhulgas maksejõuetuse vähendamiseks. Komisjoni poolt 2018. aasta märtsis kooskõlas Euroopa viivislaenude vähendamise tegevuskavaga¹¹ esitatud meetmete¹² vastuvõtmine toetab seda arengut. Paremini tuleb ära kasutada tänu tehnoloogia arengule ja välja kujundatud pangandusliidu sees täielikult integreeritud turu loodud võimalused. Makrotasandi usaldatavusraamistikke tuleb kohandada, et need käsitleksid ülekuumenemisriske ja aitaksid ennetada uusi tasakaalustamatusi. Veelgi tuleb parandada

¹¹ Euroopa Liidu Nõukogu, nõukogu järeldused Euroopa viivislaenude vähendamise tegevuskava kohta, 11. juuli 2017.

¹² Pakett sisaldab krediidihooldajate, krediidiostjate ja tagatiste sissenõudmise direktiivi ettepanekut, kapitalinõuete määrase muutmise määrase ettepanekut ja tegevuskava riiklike varahaldusettevõtjate loomiseks.

riiklikke järelevalveraamistikke ja nende koordineerimist, et tagada rahapesuvastaste ELi õigusnormide täielik rakendamine ning nõuetekohane riskide ennetamine ja juhtimine pankade poolt.

JÄRELDUSED JA EDASISED SAMMUD

EL ja liikmesriigid peavad võtma otsustavad ja kooskõlastatud poliitilised meetmed, et kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu eesmärkide saavutamine jätkuks, võttes eelkõige arvesse suurenevat üleilmset ebakindlust. Euroopa peab suurendama oma majanduskasvu potentsiaali ning majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet, tugevdades seeläbi oma suutlikkust saada hakkama šokkidega ja muuta pikaajalised probleemid võimalusteks.

Liikmesriigid peaksid oma riiklikus poliitikas ja strateegiates, eelkõige koostades oma riiklikke reformikavasid, võtma arvesse komisjoni poolt käesolevas iga-aastases majanduskasvu analüüsis kindlaks määratud prioriteete. Samas peaksid nad kiiremini rakendama oma reformikavad ja riigipõhistes soovitustes esile toodud peamised reformid. Nad peaksid täiel määral ära kasutama neile ELi tasandil kättesaadavaks tehtud poliitika- ja rahastamisvahendid, et edendada majanduskasvu soodustavaid investeeringuid. Eriti tähtis on tagada kooskõlas komisjoni ettepanekutega järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks veelgi suurem sünergia ELi tasandil majandus- ja sotsiaalpoliitika koordineerimise kaudu kehtestatud prioriteetide ja ELi-poolse rahastamise vahel.

Komisjon jätkab liikmesriikidega Euroopa poolaasta raames peetavat dialoogi. Selle eesmärk on jõuda eelseisvates riigiaruannetes ühisele seisukohale kõige pakilisemate probleemide lahendamisel ja määrata kindlaks valdkonnad, kus on esmatähtis võtta meetmeid järgmise riigipõhiste soovitude tsükli jooksul. Riiklike tootlikkuse komiteede moodustamine võiks esitada kvaliteetseid ja sõltumatuid analüüse ning suurendada reformide riikliku isevastutust, edendades nii liikmesriikides toimuvaid arutelusid selle üle, kuidas suurendada tootlikkust¹³. Liikmesriigid peaksid tagama, et sotsiaalpartnerid ja parlamendid on reformiprotsessi täies ulatuses kaasatud. Nende kaasamine koos kodanikuühiskonna ulatuslikuma sekkumisega on kesksel kohal isevastutuse ja reformide seaduspärasuse suurendamiseks ning paremate sotsiaal-majanduslike tulemuste saavutamiseks.

¹³ Praegu on riiklik tootlikkuse komitee loodud 13 liikmesriigis: Iirimaal, Kreekas, Küproses, Leedus, Luksemburgis, Madalmaades, Portugalis, Prantsusmaal, Sloveenias ja Soomes. Ka kolm euroalasse mittekuuluvat liikmesriiki on moodustanud riikliku tootlikkuse komitee: Rumeenia, Taani, Ungari.